

AJANKOHTAISTA IHMISOIKEUKSISTA – IHMISOIKEUSKESKUKSEN KANSAINVÄLINEN KATSAUS 2/2018

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT)

Tuomio provokatiivisesta esityksestä ei loukannut sananvapautta

Provokatiivisista esiintymisistään tunnettuun taitelijaryhmään kuulunut ukrainalaisnainen oli paistanut tuntemattoman sotilaan haudalla sijaitsevassa ikuisessa tulella kananmunia ja ladannut esityksestä videon verkkoon. Performanssin tavoitteena oli naisen mukaan kritisoida ikuisten tulien ylläpitämiseen tarvittavan maakaasun ja valtion varojen käyttöä. Hänet tuomittiin haudan häpäisystä ehdolliseen vankeusrangaistukseen. EIT katsoi äänestysratkaisussaan (4–3), ettei Ukraina loukannut naisen sananvapautta, sillä naista ei tuomittu videon jakamisesta ja sen sisällöstä johtuen, vaan Ukrainan rikoslaissa kielletyllä perusteella.

[CASE OF SINKOVA v. UKRAINE](#)

Alaraajahalvaantuneen yliopisto-opiskelijan yhdenvertainen oikeus koulutukseen ei toteutunut esteellisessä ympäristössä

EIT katsoi, ettei turkkilainen yliopisto ollut ryhtynyt riittäviin esteettömyyttä parantaviin toimenpiteisiin, jotta alaraajahalvaantunut opiskelija voisi jatkaa opiskelua tiedekuntansa tiloissa. Tilojen muuttaminen esteettömiksi ei ollut yliopiston mukaan mahdollista lyhyellä aikavälillä, koska siihen ei ollut varoja. Yliopisto oli tarjonnut opiskelijalle avustajaa, joka auttaisi häntä liikkumaan kolmikerroksisessa tiedekuntarakennuksessa. EIT tarkasteli tapauksessa opiskelijan oikeutta koulutukseen (EIS 1. lisäpöytäkirjan 2 artikla) yhdessä syrjinnän kiellon (EIS 14 artikla) kanssa ja totesi äänin 6–1 molempien artiklojen loukkaukset. Syrjinnän kieltä se tarkasteli YK:n vammaisia henkilöitä koskevan yleissopimuksen (CRPD) ja sen sisältämän kohtuullisen mukauttamisen veloitteen valossa. EIT:n mukaan yliopisto ei arvioinut riittävästi opiskelijan yksilöllisiä tarpeita eikä huomoinut, miten avustajaan turvautuminen vaikuttaisi muun muassa opiskelijan ihmisarvoon ja riippumattomuuteen.

[AFFAIRE ENVER ŞAHİN v. TURKEY](#)

Uskonnollisia hahmoja sisältänyt mainoskampanja kuului sananvapauden piiriin

EIT totesi sananvapauden loukkauksen, kun kaupallinen yritys oli saanut Liettuassa sakot vaatemarkanjanjastaan, jonka katsottiin loukanneen ”julkista moraalista”. Mainoksissa oli hahmoja, jotka muistuttivat Jeesusta ja Mariaa. Mainokset sisälsivät myös Jeesus- ja Mariahuudahduksia. EIT:n mukaan tapauksen kansallisessa käsittelyssä ei ollut riittävästi punnittu julkisen moraalin ja uskonnollisten ihmisten oikeuksien suhdetta yrityksen sananvapauteen.

[CASE OF SEKMADIENIS LTD. v. LITHUANIA](#)

Euroopan neuvosto (EN)

Puolustusvoimien henkilökunnan oikeus ryhtyä lakoon voitiin kieltää

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on tarkastellut puolustusvoimien henkilökunnan ammattiyhdistysoikeuksia. Se totesi äänin 9–4, ettei Irlanti loukannut Euroopan sosiaalista peruskirjaa kieltäessään puolustusvoimien työntekijöiltä oikeuden ryhtyä lakoon. Komitea piti kieltä puolustusvoimien tehtävien ja kansallisen turvallisuuden näkökulmasta perusteltuna ja oikeasuhtaisena. Se myös katsoi, että lakko-oikeutta rajattaessa valtioiden harkintamarginaali on suurempi puolustusvoimien henkilökunnan kuin poliisien kohdalla.

[European Organisation of Military Associations \(EUROMIL\) v. Ireland](#)

Laitonta elinkauppaa koskeva yleissopimus astui voimaan

Laitonta elinkauppaa koskeva Euroopan neuvoston sopimus astui voimaan, kun viisi Euroopan neuvoston jäsenmaata on nyt ratifioinut sen. Sopimuksen on lisäksi allekirjoittanut 17 valtiota. Sopimus kriminalisoi elinten laittoman poistamisen eläviltä tai kuolleilta luovuttajilta sekä kyseisten elinten siirron tai käyttämisen muihin tarkoituksiin.

[Trafficking in human organs: Council of Europe convention enters into force](#)

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)

EU:n tietojärjestelmien kehittämisen useita perusoikeusvaikutuksia

EU:n perusoikeusvirasto on tutkinut, millaisia mahdollisuuksia ja haasteita EU:n rajojen hallintaa koskevien tietojärjestelmien kehittäminen asettaa perusoikeuksille. Tutkimuksen mukaan eri järjestelmien yhteentoimivuutta parantamalla voidaan löytää kadonneita pakolaislapsia ja tunnistaa identiteettivarkauksia. Toisaalta yhteentoimivuus asettaa haasteita yksilön tietosuojan toteutumiselle, voi johtaa virheellisten kirjausten leviämiseen keskenään keskustelemissa järjestelmissä ja vaikeuttaa pääsyä itseään koskeviin, useissa tietokannoissa sijaitseviin tietoihin.

[Biometric data in large EU IT systems in the areas of borders, visa and asylum – fundamental rights implications](#)

Hallintoneuvosto esittää muutoksia FRA:n toimivaltaan ja tehtäviin

FRA:n hallintoneuvosto on antanut Euroopan komissiolle suosituksia FRA:n toimivallan ja tehtävien muuttamiseksi. FRA:ta koskeneen ulkoisen arvioinnin perusteella hallintoneuvosto ehdottaa muun muassa seuraavaa: perusoikeusviraston toimivalta ulotetaan myös poliisi- ja oikeudelliseen yhteistyöhön rikosasioissa ja viraston tehtäviin sisällytetään mahdollisuus antaa oma-aloitteisia kannanottoja EU-lainsäädäntöä koskeviin luonnoksiin.

[FRA delivers high quality fundamental rights support, find external evaluators](#)

Yhdistyneet kansakunnat (YK)

YK:n ihmisoikeusvaltuutetulla voimakkaita puheenvuoroja ihmisoikeusneuvostossa

YK:n ihmisoikeusvaltuutettu Zeid Ra'ad Al Hussein esitti YK:n ihmisoikeusneuvoston 37.istunnossa painokkaita puheenvuoroja ihmisoikeuksien puolesta. Hän kiinnitti huomiota ihmisoikeuksien vahvaan painoarvoon konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisussa. Valtuutettu totesi, ettei yhteiskunnallista hyvinvointia tai pahoinvointia voi ymmärtää tarkastelematta yksittäisen ihmisen oikeuksien toteutumista. Lisäksi hänen mukaansa valtiojohtajien tulisi keskittyä vallantavoittelun sijaan YK:n ihmisoikeusjulistuksen periaatteiden noudattamiseen.

[Opening statement by UN High Commissioner for Human Rights](#)

[High Commissioner's global update of human rights concerns](#)

Euroopan unionin tuomioistuin (EUT)

Turvapaikanhakijan seksuaalista suuntautumista ei voida selvittää projektiivisillä persoonallisuustesteillä

Homoseksuaali turvapaikanhakija oli määrätty Unkarissa hänen seksuaalisen suuntautumisensa arvioimiseksi projektiivisiin persoonallisuustesteihin. Miehen turvapaikkahakemus oli hylätty, koska testeihin perustuvan psykologin lausunnon mukaan hänen kertomustaan seksuaalisesta suuntautumisestaan ei voinut pitää uskottavana. Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan kyseisellä menettelyllä puututtiin vakavalla tavalla hakijan oikeuteen nauttia yksityiselämänsä kunnioitusta. Tuomioistuimen mukaan viranomaiset voivat hyödyntää asiantuntijoita arvioidessaan turvapaikanhakijan lausumia seksuaalisesta suuntautumisestaan, jos menettely toteutetaan hakijan perusoikeuksia loukkaamatta, asiantuntijalausannon johtopäätökset eivät sido viranomaisia, eikä ratkaisua perusteta ainoastaan lausunnon johtopäätöksille.

[Asia C-473/16 lehdistötiedote](#)

Palomiehen varallaoloa kotona voitiin pitää työaikana

Vapaaehtoisena palomiehenä työskentelevä mies oli pyytänyt belgialaiselta kaupungilta vahingonkorvausta siitä, ettei hänelle ollut maksettu palkkiota kotivarallaolosta. Varallaoloaikanaan hänen tuli saapua työpaikalleen kahdeksan minuutin sisällä työnantajansa hälytyksestä ja viettää varallaoloaika kotona. Tuomioistuin katsoi, että kotivarallaoloon liittyvät velvoitteet rajoittivat miehen mahdollisuuksia järjestää ajankäyttöään siinä määrin, että varallaoloaika oli pidettävänä työaikana. Tuomioistuimen mukaan miehen tilanne erosi sellaisen työntekijän tilanteesta, jonka tuli varallaolojakson aikana olla pelkästään työnantajansa käytettävissä, jotta tämä voi saada häneen yhteyden.

[Case C-518/15 press release](#)